

Rząd sprzyja gminom w walce z dłużnikami

MARCIN LEDWOROWSKI

Dzięki zmianom w *Ustawie o udostępnianiu informacji gospodarczych z 2008 roku* gminy mają obowiązek przekazywania do biur informacji gospodarczych danych osób zalegających z alimentami. Nowe przepisy zaowocowały odzyskaniem ponad 192 mln zł zaległych należności z tytułu niezapłaconych alimentów za pośrednictwem InfoMonitora BIG.

Kwota ta to przede wszystkim wypłacone przez gminy świadczenia alimentacyjne, takie jak zaliczki czy fundusz. W obecnej chwili trwają w Sejmie prace legislacyjne nad nową ustawą, dzięki której gminy będą mogły uporać się również z zadłużeniem z tytułu podatków i opłat lokalnych.

Biura informacji gospodarczej funkcjonują na podstawie ustawy sprzed siedmiu lat. Przez ten czas rynek znacznie ewaluował i dlatego konieczne są kolejne zmiany przepisów regulujących obszar ich działalności. BIG posiadają skuteczne narzędzia minimalizujące ryzyko finansowe oraz pozwalające odzyskiwać zaległe należności. Ustawa o udostępnianiu informacji gospodarczych zezwala na zgłaszanie dłużników do baz BIG tylko pewnej grupie podmiotów, do której należą między innymi organy samorządowe, banki czy firmy telekomunikacyjne. Mamy nadzieję, że w przyszłym roku dzięki nowelizacji ustawy sytuacja się zmieni i te narzędzia będą powszechnie dostępne.

Czym jest biuro informacji gospodarczej?

Działanie biura informacji gospodarczej polega na gromadzeniu, przechowywaniu i udostępnianiu informacji gospo-

darczych, czyli danych o rzetelnym lub nierzetelnym wywiązywaniu się ze zobowiązań płatniczych konsumentów i przedsiębiorców. Informacje o konsumentach i przedsiębiorcach przekazują do spółki m.in. banki, firmy pożyczkowe, finansowe, leasingowe, telekomy, zakłady ubezpie-

W Ministerstwie Gospodarki trwają obecnie prace nad projektem nowej ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych, która ma umożliwić przekazywanie przez osoby fizyczne informacji gospodarczych o zaległych zobowiązaniach innych osób fizycznych lub firm.

czeń, firmy dostarczające energię ciepłą, elektryczną, gaz, wodę, operatorzy telewizji kablowej i satelitarnej, dostawcy internetu, a także wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe. Wpisanie dłużnika konsumenta lub przedsiębiorcy do ewidencji biur informacji gospodarczych jest możliwe pod warunkiem, że zaległość wyno-

si minimum 200 lub 500 zł i termin jej wymagalności minął co najmniej 60 dni wcześniej. Dodatkowym wymogiem jest konieczność poinformowania dłużnika, że jego dane wraz z informacją o wierzytelności zostaną przekazane do BIG.

InfoMonitor BIG SA jako jedyne z biur informacji gospodarczej w Polsce ma bezpośredni, elektroniczny dostęp do baz danych sektora bankowego. Źródłem tych informacji są: **Biuro Informacji Kredytowej SA** – międzybankowy system wymiany informacji zawierający informacje gospodarcze o konsumentach oraz o przedsiębiorcach, które są wynikiem analizy operacji kredytowych wykonywanych przez klientów banków, a także **Związek Banków Polskich** – Bankowy Rejestr zawierający negatywne informacje finansowe o konsumentach i przedsiębiorcach.

Wprowadzenie informacji gospodarczej o zaległościach płatniczych do ewidencji dłużników biura informacji gospodarczej wiąże się z **utrudnieniem lub wręcz unie-**

możliwieniem dostępu dłużnikowi między innymi do kredytu bankowego, zakupów na raty, czy też zakupem telefonu komórkowego lub abonamentu telewizji kablowej. Działania te prowadzą zarówno do minimalizacji ryzyka finansowego, jak i do zdyscyplinowania osób zalegających z płatnościami ponieważ z bazy InfoMo-

OBIEG INFORMACJI GOSPODARCZEJ W SEKTORZE BANKOWYM

InfoMonitora Biura Informacji Gospodarczej SA korzystają firmy ze wszystkich sektorów gospodarczych, sprawdzając wiarygodność płatniczą swoich potencjalnych klientów. Świadomość tego faktu jest więc dużym bodźcem dla dłużników do terminowego regulowania swoich zobowiązań.

Jakie znaczenie ma BIG dla gmin?

Działania tego typu zaliczają się do narzędzi tzw. „miękkiej windykacji”, a ich skuteczność wynosi około 70 proc. O walorach tych metod przekonały się gminy, które w ten sposób odzyskały ponad 192 mln zł od dłużników alimentacyjnych. Dzięki zmianom w ustawie o udostępnianiu informacji gospodarczej od 1 października 2008 r. mogą one przekazywać informacje o zadłużeniu z tytułu wypłaconych świadczeń alimentacyjnych do Centralnej Ewidencji Dłużników. Należy jednak pamiętać, że informacja gospodarcza o przeterminowanych należnościach powinna być przekazana, jeśli minęło sześć miesięcy od wypłaty pierwszego świadczenia alimentacyjnego. Aby przekazywać dane do BIG, gmina musi zawrzeć umowę o udostępnianie informacji gospodarczych z jednym z trzech działających na rynku biur informacji gospodarczej. Na podstawie podpisanej umowy przedstawiciele gminy uzyskują login i hasło do systemu. Po zalogowaniu się poprzez przeglądarkę internetową mogą przekazywać informacje o dłużnikach. Gmina może zawrzeć umowę z więcej niż jednym BIG. Poczucie bezkarności osób, które nie wywiązują się z ciężącego na nich obowiązku alimentacyjnego, stanowi obecnie bardzo poważny problem. W konsekwen-

cji prowadzi to do znacznego obciążenia budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, z których wydatkowane są środki finansowe m.in. na wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej z powodu niemożności wyegzekwowania należnych im świadczeń alimentacyjnych. Dzięki współpracy z InfoMonitorem BIG dane dotyczące dłużników alimentacyjnych trafiają, za pośrednictwem Biura Informacji Kredytowej S.A., z którym spółka współpracuje, do wszystkich banków, SKOK-ów oraz do innych firm. Praktycznie rzecz biorąc, będą one dostępne w całym obrocie gospodarczym.

Statystyki

InfoMonitor BIG do tej pory pomagał odzyskiwać należności 1460 gminom. Z danych spółki wynika, że dzięki usłudze pozwalającej na wpisywanie osób zalegających z alimentacjami do Centralnej Ewidencji Dłużników gminy odzyskały ponad 192 mln zł. Wykres prezentuje kwoty odzyskane przez jednostki samorządowe z tytułu zaległych opłat alimentacyjnych w poszczególnych tygodniach.

Jedną z najdłużej współpracujących z BIG InfoMonitor gmin jest gmina miasta Szczecin. Zwalcza dłużników alimentacyjnych już od pierwszego miesiąca obowiązywania zmian w ustawie o udostępnianiu informacji gospodarczych.

– Na terenie naszej gminy jest bardzo wiele osób, które uchylają się od regularnego pła-

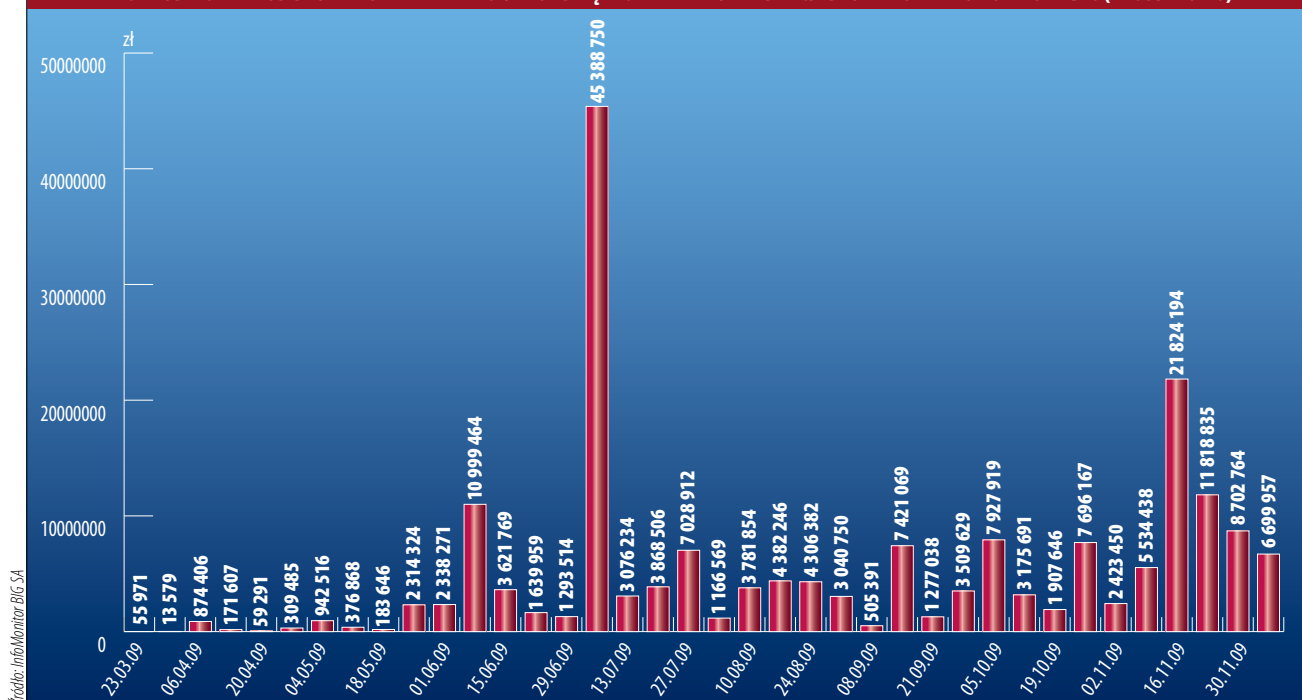
cenia na swoje dzieci. (...) Dzięki umowie z InfoMonitorem przynajmniej część z nich z pewnością zdyscyplinujemy do płacenia alimentów. Jest to korzystne zarówno dla samych dzieci, ale także dla budżetu gminy – mówiła Joanna Błachowska-Kurbiel zastępca dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej UM w Szczecinie. Nie tylko Szczecin, ale i pozostałe gminy również dostrzegają potrzebę egzekwowania należności od osób niepłacących alimentów. Na problem dzieci, które nie otrzymują alimentów zwróciła uwagę także Anna Talaga, kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchej Beskidzkiej. – (...) Liczymy, że uda się zdyscyplinować tych ludzi do regularnego płacenia alimentów, na czym przede wszystkim skorzystają dzieci, ale także budżet naszej gminy – zaznaczyła Anna Talaga.

Procedury zgłaszania przez gminy dłużników alimentacyjnych

Osoba uprawniona do alimentów (lub jej prawny opiekun) w obecnej chwili nie może przekazać do biura informacji go-

Źródło: InfoMonitor BIG SA

KWOTY ODZYSKANE OD DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH DZIĘKI CENTRALNEJ EWIDENCJI DŁUŻNIKÓW INFOMONITORA BIG (TYGODNIOWO)

Źródło: InfoMonitor BIG SA

spodarczej informacji o osobie, która nie płaci zasądzonych tego typu świadczeń bez konieczności składania wniosku o ich wypłatę z Funduszu Alimentacyjnego. Przekazywanie informacji gospodarczych o tego typu dłużnikach stanowi bowiem wyłączne uprawnienia (a nawet obowiązek) wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej do alimentów. W Ministerstwie Gospodarki trwają obecnie prace nad projektem nowej ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych, która ma umożliwić przekazywanie przez osoby fizyczne informacji gospodarczych o zaległych zobowiązaniach innych osób fizycznych lub firm.

Zadłużenie dłużnika alimentacyjnego dotyczy świadczeń wypłaconych przez Fundusz Alimentacyjny, jak również jego zaległych zobowiązań wobec osoby uprawnionej do otrzymania alimentów na podstawie wyroku zasądzającego alimenty, jak również świadczeń z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych. W treści informacji przekazywanej do BIG dotyczącej takiej osoby powinny się znaleźć następujące dane: imiona i nazwisko, obywatelstwo oraz numer PESEL. W przypadku dłużników alimentacyjnych nie będących obywatelami polskimi zamiast numeru PESEL wymagane jest podanie serii i numeru dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość. W zgłoszeniu musi znaleźć się również tytuł prawny, kwota zaległości, informacja o kwestionowaniu przez dłużnika istnienia całości lub

części zobowiązania. Wierzyciel, tj. w tym wypadku wójt, burmistrz lub prezydent miasta, który przekazuje informację, nie musi uprzedzać dłużnika alimentacyjnego, że zamierza przekazać informację lub że informacja już została przekazana. Wśród usług oferowanych przez BIG znajduje się usługa wysłania powiadomień o wpisie do ewidencji dłużników, z której mogą skorzystać również gminy. W zależności od życzenia klienta BIG wysyła powiadomienie listem poleconym lub zwykłym. Nie jest ona jednak obowiązkowa.

Obowiązek dbania o aktualność danych leży po stronie wierzyciela, w tym przypadku po stronie jednostki samorządowej, która podpisuje umowę z BIG-iem. W momencie gdy zadłużenie zostało spłacone częściowo lub całkowicie, a także w sytuacji gdy stwierdzono fakt nieistnienia lub nieprawdziwości zobowiązania, gmina musi w ciągu 14 dni od dnia otrzymania wiarygodnej informacji o częściowej lub całkowitej spłacie zadłużenia usunąć lub uaktualnić informację o zadłużeniu. Jeśli zadłużenie zostało spłacone częściowo gmina ma również obowiązek uaktualnić kwotę. Taką wiarygodną informacją jest potwierdzenie wpływu środków pieniężnych na konto gminy (zwrot świadczeń wypłaconych z Funduszu Alimentacyjnego) lub pisemna informacja komornika o całkowitej lub częściowej spłacie zaległości przez dłużnika alimentacyjnego. W przypadku zwiększania się kwoty zadłużenia raz przekazana informacja gospodarcza o zwłoce w wykonaniu zo-

bowiazań pieniężnych może być aktualizowana, a decyzja należy do podmiotu, który przekazał informację do biura informacji gospodarczej.

Każde działające na rynku biuro informacji gospodarczej jest obowiązane dochować należytej staranności w kwestii zabezpieczenia informacji gospodarczych, które są do niego przekazywane. Znajduje to potwierdzenie chociażby w treści art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych, zgodnie z którym zarząd biura informacji gospodarczej jest obowiązany uchwalić regulamin zarządzania danymi określający szczegółowe zasady zabezpieczenia takich informacji, z uwzględnieniem przepisów o ochronie danych osobowych.

Weryfikacji przestrzegania przez BIG m.in. zadań związanych z bezpieczeństwem informacji dokonuje minister gospodarki, który na podstawie art. 22 *Ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych* sprawuje nadzór nad wszystkimi obecnymi na rynku BIG. Zapewnienie bezpieczeństwa przechowywanych informacji gospodarczych stanowi dla InfoMonitora priorytetową kwestię, co odzwierciedlają wyniki kontroli przeprowadzonej przez ministra gospodarki w InfoMonitor BIG we wrześniu ubiegłego roku. Kontrola ta nie wykazała żadnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu biura, co stanowi najlepszą rekomendację.

Sposób przekazywania informacji gospodarczych o dłużnikach alimentacyjnych jest określony przepisem art. 5 ust. 1 pkt 1

Ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych. Wynika z niego, że przekazywanie informacji gospodarczych do biura informacji gospodarczej powinno zostać określone przez zarząd tego biura. W przypadku InfoMonitora przekazywanie informacji gospodarczych zostało maksymalnie uproszczone dzięki wykorzystaniu prostego w obsłudze systemu informatycznego dostępnego za pośrednictwem łącza internetowego. Korzystanie z tego systemu jest możliwe niedługo po rejestracji umowy o udostępnianiu informacji gospodarczych podpisanej przez klienta z InfoMonitorem. Korzystanie z systemu ułatwia „Podręcznik użytkownika” dostępny na stronie internetowej www.infomonitor.pl. Ponadto na życzenie klienta możliwe jest przeprowadzenie indywidualnego szkolenia dla osób, które w imieniu klienta będą zajmowały się obsługą systemu.

Kolejne zmiany – odzyskiwanie długów przez gminy będzie jeszcze łatwiejsze

W sejmowej Komisji Gospodarki trwają prace legislacyjne nad nową ustawą o udostępnianiu informacji gospodarczych. Nowe zapisy mają zmienić dotychczasowe zasady funkcjonowania BIG-ów i usprawnić system wymiany informacji gospodarczych w Polsce. Obowiązująca obecnie ustawa z 14 lutego 2003 r. wymaga udoskonalenia, które reguluje proces przekazywania informacji gospodarczych dotyczących wiarygodności płatniczej przedsiębiorców i konsumentów. Nowe przepisy wprowadzą równocześnie wiele ułatwień związanych z udostępnianiem takich danych. Dzięki umożliwieniu biur informacji gospodarczej przetwarzania informacji archiwalnych o dłużnikach niebędących konsumentami dla celów statystycznych, będą mogły one tworzyć analizy dotyczące wiarygodności płatniczej podmiotów obrotu gospodarczego. Dzięki proponowanym zmianom powinno zwiększyć się też jego bezpieczeństwo, ułatwione zostanie również odzyskiwanie zaległych płatności.

W zgodnej opinii zarówno biur informacji gospodarczej, jak i Biura Informacji Kredytowej nowelizacja ustawy przyczyni się do większej efektywności oraz transparentności rynku wymiany informacji gospodarczych. Nowa ustawa cieszy rów-

nież banki, dla których bardzo istotne jest posiadanie wiarygodnej i w pełni sprawdzalnej informacji o klientach.

Projekt nowelizacji przewiduje następujące zmiany:

- Każdy wierzyciel (zarówno konsument jak i przedsiębiorca) będzie miał prawo przekazać informacje o zadłużeniu do biura informacji gospodarczej. Ponadto każdy konsument posiadający sądowy tytuł wykonawczy będzie mógł przekazać informację o innym konsumentcie lub przedsiębiorcy.
- Wierzyciele wtórni (nabywający wierzytelności) będą mogli przekazywać informacje dotyczące dłużników do biur informacji gospodarczej. Dotychczas taką możliwość mieli jedynie wierzyciele pierwotni.
- Przekazywanie informacji niezależnie od tytułu prawnego, na podstawie którego powstała wierzytelność. Wcześniej było to możliwe jedynie w wypadku kredytu kupieckiego i konsumenckiego.
- Zniesiony zostanie wymóg podawania numeru NIP przez zagranicznego przedsiębiorcę.
- Wezwanie do zapłaty nie będzie musiało być wysłane listem poleconym – będzie mogło być także doręczone osobiście.

Nowelizacje, które mają być wprowadzone w 2010 r. będą niezwykle funkcjonalne dla jednostek samorządowych, które nie posiadają systemu windykacyjnego.

W myśl tego projektu gminy będą mogły przekazywać do biur informacji gospodarczych dane o zadłużeniu konsumentów i przedsiębiorców, a nie tylko dłużników alimentacyjnych. Zmiana da gminom nowe narzędzie do odzyskiwania pieniędzy i poprawi płynność finansową.

Nowy projekt wprowadza pojęcia „wierzyciela” i „dłużnika” dzięki czemu gmina lub organ jej podlegający, którego należność to minimum 200 zł (w przypadku długu konsumenta) lub 500 zł (w przypadku długu przedsiębiorcy), termin jej spłaty minął 60 dni wcześniej, a od momentu wysłania dłużnikowi wezwania do zapłaty z informacją o zamiarze umieszczenia jego danych

w biurze minął co najmniej miesiąc, będzie miał prawo przekazania informacji o zadłużeniu do biura informacji gospodarczej

Zatory płatnicze najczęściej powstają z tytułu gospodarowania zasobami komunalnymi, w tym opłaty za wynajem, podatki od nieruchomości, usługi wodociągowe i kanalizacyjne, gospodarowanie odpadami i utrzymanie czystości, usługi transportu zbiorowego, utrzymanie dróg i zieleni publicznej.

– *Umożliwienie gminom przekazywania informacji o zadłużeniu to szczególnie istotna zmiana zarówno po stronie gmin, jak i całego obrotu gospodarczego. Do niedawna część należności nie mogła być wpisana do biura informacji gospodarczej. Rozszerzenie katalogu instytucji uprawnionych do przekazywania informacji gospodarczych wesprze dodatkowo proces obiegu informacji na temat dłużników i może mieć szczególnie duże znaczenie w czasach spowolnienia gospodarczego, kiedy informacja o wiarygodności kontrahentów i konsumentów nabiera dodatkowego znaczenia* – komentuje Mariusz Hildebrand, prezes firmy InfoMonitor Biuro Informacji Gospodarczej SA.

Do tej pory do biur mogły być przekazywane tylko te należności, które powstały z tytułu kredytu kupieckiego i konsumenckiego, czyli z odroczonej terminem

płatności. Nowy projekt zakłada możliwość przekazywania informacji niezależnie od tytułu prawnego, na którego podstawie powstała wierzytelność (będą to m.in.: należności płatne „z góry” oraz powstałe z tytułu umowy).

InfoMonitor Biuro Informacji Gospodarczej ocenia projekt ustawy przygotowany przez ministerstwo jako propozycję bardzo dobrą pod względem merytorycznym, wykazującą się zrozumieniem potrzeb przedsiębiorców i uwzględniającą nadrzędny postulat aktywnego działania na rzecz tworzenia dobrego prawa.

Zmiany wprowadzone w ustawie o udostępnianiu informacji gospodarczych w 2008 r. i narzędzia, które wtedy się wykształciły, niewątpliwie odniosły sukces, co zresztą potwierdzają prezentowane wyżej dane. Na tej podstawie można śmiało postawić tezę, że nowelizacje, które mają być wprowadzone w 2010 r. będą niezwykle funkcjonalne dla jednostek samorządowych, które nie posiadają systemu windykacyjnego. ■